

nadarjenost  
na predšolski stopnji



# Nadarjenost na predšolski stopnji

---

Mojca **Kukanja Gabrijelčič**  
Keli **Gorela**

Koper 2018

Mojca **Kukanja Gabrijelčič**  
Keli **Gorela**

**Nadarjenost na predšolski stopnji**  
Znanstvena monografija

Knjižnica Ludus, 15 (ISSN 2536-1937)  
Urednica zbirke: **Silva Bratož**

Recenzenta: **Ivan Ferbežer, Grozdanka Gojkov**  
Lektura: **Davorin Dukič**  
Platnica: **Tina Cotič**  
Tipske strani: **Tilen Žbona**  
Prelom in grafična priprava: **Jonatan Vinkler**

Izdala in založila: **Založba Univerze na Primorskem**  
Titov trg 4, SI-6000 Koper  
Glavni urednik: **Jonatan Vinkler**  
Vodja založbe: **Alen Ježovnik**  
Koper 2018

ISBN 978-961-7055-25-2  
Naklada: **200 izvodov**

© 2018 Založba Univerze na Primorskem

Izid monografije je finančno podprla Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije iz sredstev državnega proračuna iz naslova razpisa za sofinanciranje znanstvenih monografij (2018)



---

CIP - Kataložni zapis o publikaciji  
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

159.924-053.4:37.015.31  
373.2:159.924-053.4

KUKANJA-Gabrijelčič, Mojca  
Nadarjenost na predšolski stopnji : [znanstvena monografija] / Mojca Kukanja Gabrijelčič,  
Keli Gorela. - Koper : Založba Univerze na Primorskem, 2018. - (Knjižnica Ludus, ISSN 2536-1937 ;  
15)

ISBN 978-961-7055-25-2  
1. Gorela, Keli  
296867840

## VSEBINA

PREGLEDNICE IN PRILOGI	7
PREDGOVOR: NADARJENOST ALI POTENCIALNA NADARJENOST?	9
UVOD	11
TEMELJNI POJMI	15
<b>Nadarjenost</b>	15
Različni pogledi na nadarjenost skozi čas	15
<b>Talentiranost</b>	25
<b>Potencialna nadarjenost</b>	28
<b>Drugi pojmi s področja nadarjenosti</b>	30
PREGLED RAZVOJA OTROKA V PREDŠOLSKEM OBDOBJU	33
<b>Nekatere razvojne značilnosti predšolskih otrok od rojstva do šestega leta starosti</b>	34
Spoznavni razvoj	35
Razvoj govora	36
Čustveni razvoj	38
Socialni in moralni razvoj	40
<b>Prepoznavanje potencialne nadarjenosti v predšolskem obdobju glede na razvojne mejnike</b>	50
NADARJENOST V PREDŠOLSKEM OBDOBJU	55
<b>Programska in zakonodajna izhodišča</b>	55
<b>Pomen zgodnjega odkrivanja nadarjenosti pri predšolskih otrocih</b>	58

<b>Starši prepoznajo značilnosti nadarjenega otroka</b>	<b>64</b>
Vpliv dednosti in okolja na nadarjenost otrok	68
Stimulativno družinsko okolje za razvoj otrokovih potencialov	70
Pripomoček – ocenjevalna lestvica za starše kot pomoč pri prepoznavanju (odkrivanju) značilnosti nadarjenega otroka	71
<b>Vzgojitelji odkrivajo nadarjenega otroka</b>	<b>77</b>
<b>Opazovalna/ocenjevalna lestvica za nadarjenega otroka na predšolski stopnji</b>	<b>81</b>
Navodila za izvedbo opazovanja/ocenjevanja	82
Navodilo za ocenjevanje vedenja učencev	82
Kazalniki vrednotenja	87
<b>ZNAČILNOSTI NADARJENIH OTROK</b>	<b>89</b>
<b>Nadarjeni otroci niso homogena skupina</b>	<b>89</b>
<b>Značilnosti nadarjenih otrok na različnih področjih</b>	<b>91</b>
Nadarjenost na splošnointelektualnem področju	91
Nadarjenost na govorno-jezikovnem področju	96
Nadarjenost na motoričnem področju	98
Nadarjenost na umetniškem področju	98
Nadarjenost na glasbenem področju	100
Nadarjenost na socialnem področju	101
Nadarjenost na čustvenem področju	105
Samopodoba nadarjenega otroka	108
Nadarjene deklice	110
<b>Nadarjen otrok med domom in vrtcem – z roko v roki</b>	<b>112</b>
Zadovoljitev osnovnih psiholoških potreb otroka	115
Vzgojni stil in nadarjenost	116
Koristna ravnanja staršev – stimulacije, spodbude in ustrezne povratne informacije	118
Škodljiva ravnanja odraslih – pritiski, precenjevanja in podcenjevanja	120
<b>SODELOVANJE Z VRTCEM</b>	<b>123</b>
<b>NAMESTO ZAKLJUČKA – NOV ZAČETEK</b>	<b>129</b>
<b>Kje in kako torej nadaljevati oz. pričeti?</b>	<b>129</b>
<b>SUMMARY</b>	<b>133</b>
<b>PRILOGI</b>	<b>141</b>
<b>VIRI IN LITERATURA</b>	<b>145</b>
<b>RECENZIJ</b>	<b>169</b>
<b>IMENSKO KAZALO</b>	<b>175</b>

## PREGLEDNICE IN PRILOGI

Preglednica 1: Stopnje nadarjenosti glede na izmerjeni IQ	<b>24</b>
Preglednica 2: Značilnosti spoznavnega razvoja v zgodnjem otroštvu	<b>35</b>
Preglednica 3: Pregled nekaterih razvojnih mejnikov na posameznih področjih otrokovega zgodnjega razvoja	<b>41</b>
Preglednica 4: Podrobnejši mejniki v razvoju malčka od prvega do tretjega leta starosti	<b>44</b>
Preglednica 5: Mejniki v razvoju otroka v zgodnjem otroštvu od tretjega do šestega leta	<b>47</b>
Preglednica 6: Primerjava razvojnih mejnikov na področju gibalnih sposobnosti pri otroku	<b>51</b>
Preglednica 7: Seznam mejnikov pri kognitivnem in govornem razvoju nadarjenega otroka	<b>52</b>
Preglednica 8: Mejniki razvoja splošnih sposobnosti nadarjenega otroka	<b>53</b>
Preglednica 9: Razlike med značilnostmi otroka, ki se hitro razvija in nadarjenim otrokom	<b>53</b>
Preglednica 10: Ocenjevalna lestvica za starše	<b>74</b>
Preglednica 11: Temeljne značilnosti nadarjenih otrok na čustveno-socialnem področju	<b>106</b>
Priloga 1: Področja nadarjenosti in temeljne značilnosti, povzete po Ocenjevalnih lestvicah nadarjenosti učenca: Izpopolnjena oblika 2007, namenjene osnovnošolskim učencem	<b>141</b>
Priloga 2: Temeljne značilnosti glavnih treh vzgojnih stilov in izidi pri otrocih	<b>143</b>





# PREDGOVOR

## NADARJENOST ALI POTENCIALNA NADARJENOST?

V slovenskem vzgojno-izobraževalnem prostoru si strokovnjaki, akademski teoretiki in praktiki še niso povsem enotni, ali na predšolski stopnji govorimo o »nadarjenosti« ali »potencialni nadarjenosti«. Tuji strokovnjaki brez zadržkov govorijo o nadarjenem otroku, pri nas pa nemalokrat naletimo na izraz potencialna nadarjenost.

V izogib terminološki zmedi v pričujoči monografiji avtorici plastično govoriva o *nadarjenosti* in z njo povezanimi visokimi potenciali predšolskega otroka, ki se izkazujejo na produktiven način.

Najina težnja k uporabi enotne terminologije, ki sicer sledi tujemu zgledu, ne spremeni dejstva, da lahko o nadarjenem otroku (malčku) načeloma govorimo le v pogojni obliki, saj je to najbobčutljivejše obdobje, ko se otrok najhitreje razvija, ko nanj vplivajo številni zunanji (okoljski) ter notranji vplivi/dejavniki, ter obdobje, kjer ne izvajamo postopka identifikacije z uporabo razvojno-psiholoških pripomočkov<sup>1</sup> (v smislu merjenja otrokovih intelektualnih sposobnosti, ustvarjalnosti idr.).

S terminom »potencialna nadarjenost« sicer zelo jasno nakaževa, da ima otrok na predšolski stopnji visoke potenciale oz. zmožnosti za doseganje visokih dosežkov, a ne moremo trditi z gotovostjo, da bo slednje tudi ustrezno razvil/ manifestiral. Za realizacijo njegovih potencialov pa sta potrebna tako

<sup>1</sup> Na uporabo imamo sicer tretjo izdaja Wechslerjeve lestvice inteligentnosti za predšolske otroke (WPPSI-III SI), ki je razvojno-psihološki pripomoček, namenjen ocenjevanju spoznavnih sposobnosti otrok, starih od 2 let in 6 mesecev do 7 let in 3 mesecev.

stimulativno domače (družinsko) kot tudi spodbudno in bogato vzgojno-izobraževalno okolje. Predvsem slednje!

S pričujočim delom želiva širši laični in strokovni javnosti prikazati pomembnost zgodnjega prepoznavanja in spodbujanja otrokove nadarjenosti oz. njegovih visokih potencialov na predšolski stopnji. Kajti iz humanističnega in družbeno odgovornega vidika smo vsi soodgovorni za razvoj mladih potencialov, talentov in nadarjenih posameznikov. Za njihovo lastno samouresničitev in naš skupni gospodarski ter družbeni napredek.

*Mojca Kukanja Gabrijelčič in Keli Gorela*